

Yhteisopettajuus

Näkökulmia ja toimintamalleja

Yhteisopettajuus

- Yhteisopettajuus on samanaikaisopetusta huomattavasti laajempaa opettajien välistä tasavertaista yhteistyötä, jossa opettajat yhdessä vastaavat luokan opetuksen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista.
- Samanaikaisopetuksella viitataan Suomessa opetukseen, jossa kaksi opettajaa opettaa samassa tilassa tiettyjä tunteja viikossa. Se on keino toteuttaa yhteisopettajuutta.
- Yhteisopettajuudessa opettajien välistä suhdetta voisi verrata avioliittoon, samanaikaisopetus on enemmänkin deittailua.
- Yhteisopettajuus ei ole itsessään pedagoginen keino tai interventio. Se, miten hyvin yhteisopettajuus tukee oppimista, riippuu kulloinkin käytettävien pedagogisten menetelmien sopivuudesta.

Yhteisopettajuuden haasteita ja etuja

Haasteita

- Yhteisen suunnitteluajan aikatauluttaminen ja sen riittävyys
- Opettajan kokemus autonomian vähenemisestä
- Vahva yksintekemisen kulttuuri
- Opettajien epätasa-arvoinen rooli
- Johdon tuki ja työyhteisön tuki/sen puute (voi olla haaste tai etu)
 - Resurssointi, lukujärjestystekniset keinot, tasapuolinen mahdollisuus tilojen käyttöön, opetusryhmien koko
- Samankaltainen käsitys opettajuudesta

Etuja

- Joustavat opetusjärjestelyt, mahdollisuus vastata aiempaa paremmin oppilaiden yksilöllisiin oppimistarpeisiin
- Kollegan tuki opetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa-> molempien vahvuudet käytössä-> oppisisällöiltään ja työtavoiltaan monipuolisia oppitunteja
- Avoin vuorovaikutus, ammatillinen toimijuus
- Kollegan kanssa työskentely voi lisätä työhyvinvointia, työn mielekkyyttä ja työssä jaksamista sekä tukea ammatillisen osaamisen kehittymistä.
- Samankaltainen käsitys opettajuudesta

Yhteisopetuksen edellytykset

Rehtori koulun yhteistyökulttuurin edistäjänä

Omien ennakkonäkemyksien, käsitysten ja odotusten reflektointi

Kommunikaatio, keskustelu, avoimuus ja yhdessä reflektointi työparin kanssa

Joustavuus, sitoutuminen, luottamus ja tasavertaisuus

Oppilaan näkökulmasta

Tukee oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen kasvua

Lisää oppilaiden osallisuutta

Lisää oppilaiden keskinäistä vuorovaikutusta

Opettajat näyttävät mallia yhteistyöstä ja vuorovaikutuksesta

Oppilaat oppivat rakentavaa vuorovaikutusta ja erimielisyyksien ilmaisua ja ratkaisuja

Oppilaat hyötyvät opetustyylien vaihtuvuudesta

Mietittävää yhteisopetusta suunnitteleville opettajille

- **Aikaa suunnittelulle:** Paljonko tarvitsemme aikaa ja mistä löydämme tarvittavan ajan?
- **Opetus:** Kuinka jaamme opetusvastuun? Kuka muokkaa opetuksen sisällön, opetuksen ja arvioinnin tukea tarvitseville oppilaille? Vuorottelemmeko vastualueita? Mitkä ovat vahvuutemme opetuksen ja arvioinnin suhteen?
- **Oppilaiden käytös:** Kuinka olemme johdonmukaisia käyttäytymiseen puuttumisessa?
- **Arviointi:** Kuinka tarkkailemme oppilaiden edistymistä? Kuinka arvioimme ja annamme arvosanat? Tehdäänkö kaikkien arvioinnit yhdessä vai jaetaanko oppilaat?
- **Työn ja vastuun jakaminen:** Kuinka selitämme yhteistyömme ja tasa-arvoiset roolimme oppilaille? Kenen vastuulla ovat paperityöt, esim. pedagogiset asiakirjat? Kuka on vastuussa muiden asiantuntijoiden konsultoinnista (esim. oppilashuolto)?

Muistatthän nämä

- Yhteisopettajuuden toteuttaminen eri oppiaineen opettajan kanssa voi alkuun olla haastavaa, jos opettajan työtä tarkastellaan vain oppiaineen sisältöjen hallinnan kautta.
- Uskaltakaa poistua omalta mukavuusalueeltanne kokeilemalla uusia toimintatapoja.
- Fair ei ole kaikille sama, oppilas on oikeutettu saamaan tarvitsemansa tuen
- Yhteisopetus on vain yksi tapa opettaa, ja sitäkin voi toteuttaa monella eri tavalla.
- Tukekaa ja kannustakaa kollegan ammatillista toimijuutta. Hyödyntäkää omia vahvuuksianne.
- Positiivinen vuorovaikutus on tärkeää. Puhukaa avoimesti omista toiveistanne, peloistanne, ajatuksistanne - siitä, miltä itsestä tuntuu.

Yhteisopetuksen työtavat

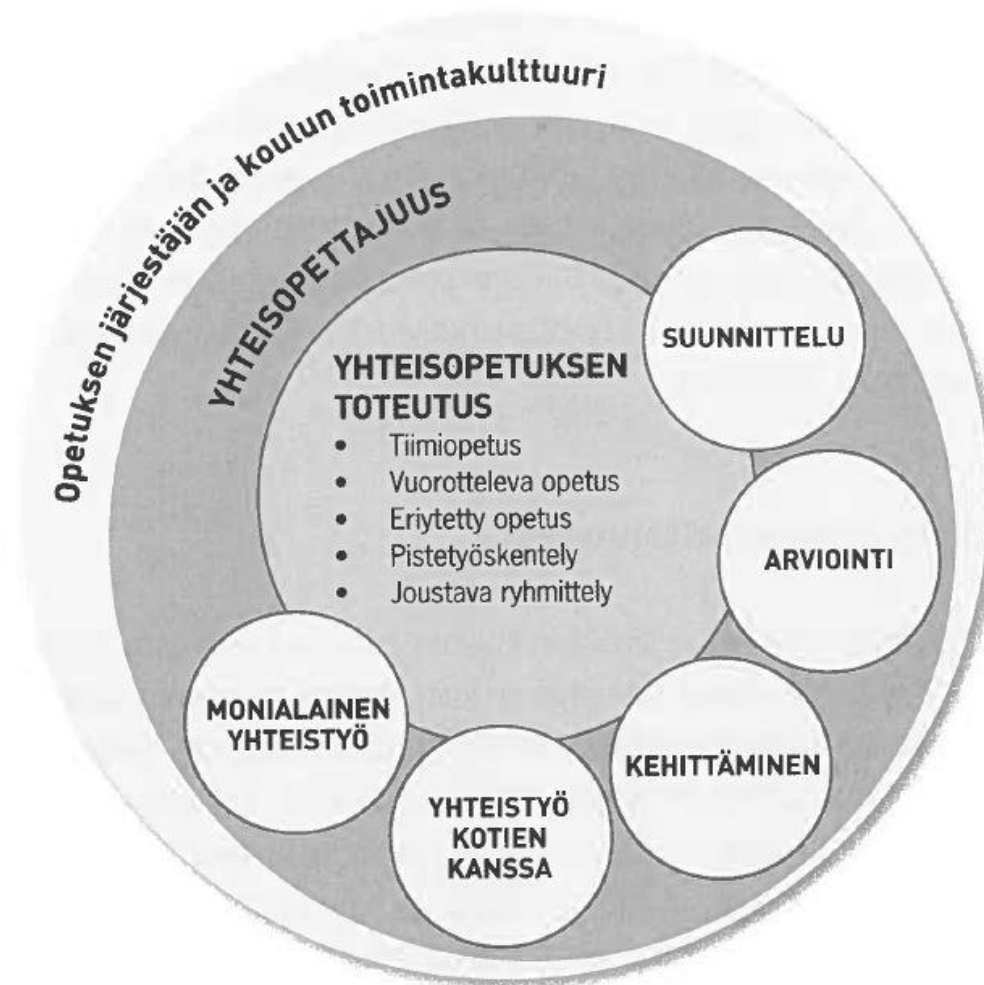
Avustava ja täydentävä opetus: toinen opettaja vetovastuussa koko luokan opettamisesta, toinen tarkkailee ja avustaa (esim. työrauhan ylläpito, oppilaiden ohjaus, muistiinpanojen kirjoitus taululle).

Rinnakkain opettaminen: luokan oppilaat on jaettu kahteen ryhmään ja kumpikin opettaja on vastuussa yhden ryhmän opettamisesta. Voidaan opettaa joko samassa tai eri tilassa ja opettavana voi olla samat tai eri asiat ryhmien muodostamisperiaatteiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

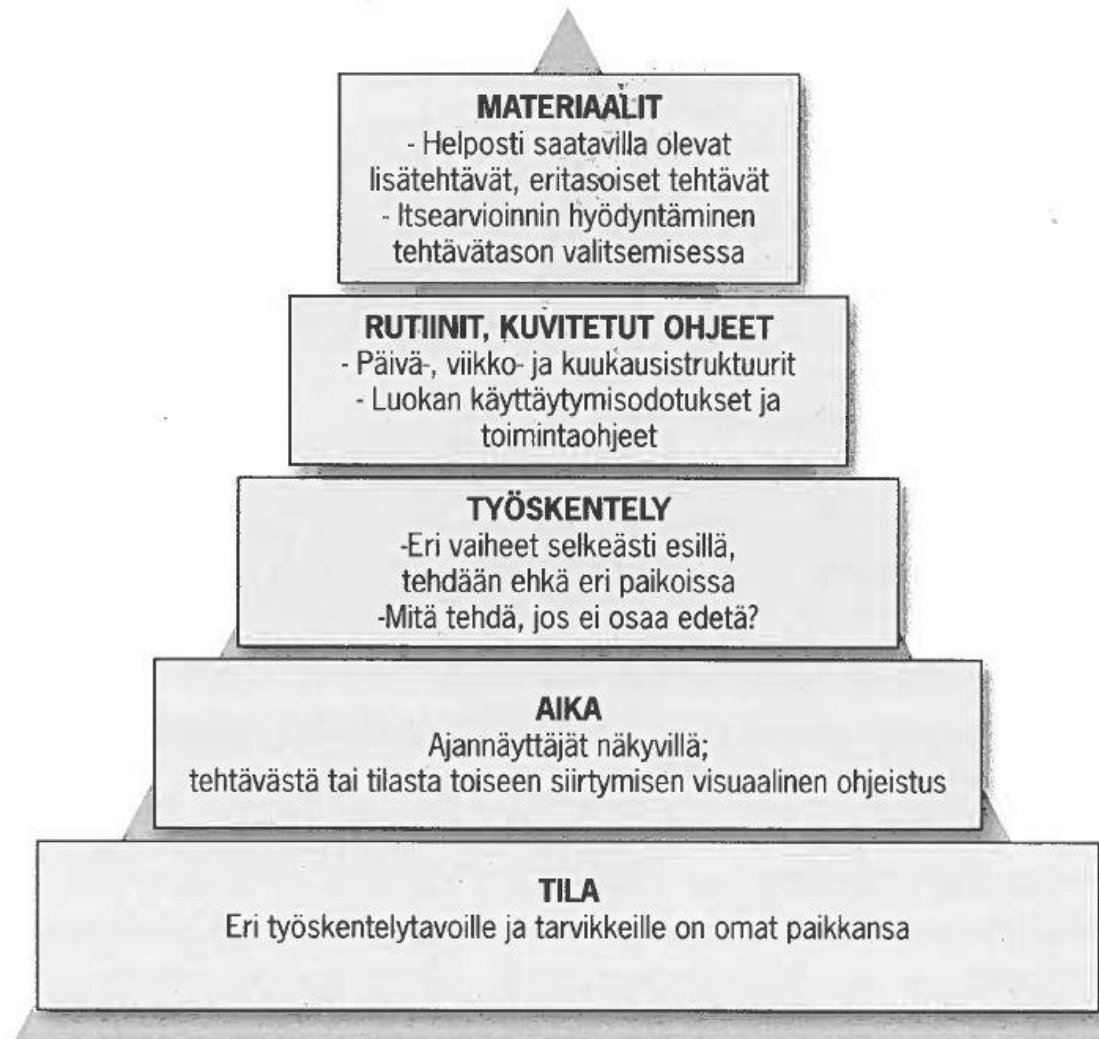
Tiimiopettaminen: opettajien yhteinen vastuu oppilaista ja opetuksen suunnittelusta ja toteutuksesta korostuu. Opettajat voivat joustavasti vaihdella rooleja kesken tunnin. Osana tiimiopettamista voidaan käyttää avustavaa ja täydentävää sekä rinnakkain opettamista.

Työtapa	Ominaispiirteet
Avustava opetus	Yksi opettaja vetovastuussa koko luokan opetuksesta, toinen tarkkailee ja avustaa.
Täydentävä opetus	Yksi opettaja vetovastuussa koko luokan opetuksesta, toinen
Jaetun ryhmän opettaminen	Luokka
Pistetyöskentely	Luokka jaetaan heterogeenisiin ryhmiin
Eriytetty opettaminen 1	Luokka
Eriytetty opettaminen 2	Toinen opettaa suurinta osaa luokasta. Toinen opettaa pientä ryhmää, jonka oppilaat tarvitsevat kertausta tai yksilöllisempää opetusta. Pienryhmä voi tarvittaessa siirtyä hiljaisempaan tilaan.
Tiimiopettaminen	Opettajat ovat yhdessä vastuussa koko luokasta

Taulukko 1. Yhteisopetuksen työtapoja ja niiden ominaispiirteitä⁷

Kuvio 1. Yhteisopettajuus opettajan työmuotona

Kuvio 9. Strukturoinnin tasot⁷

Jos toinen tekee tätä...	toinen voi tehdä tätä
Luennoi.	Mallintaa muistiinpanojen tekemistä liitu- tai älytaululla.
Kirjaa oppilaiden poissaoloja.	Kerätä tai kerrata kotiläksyjä.
Jakaa papereita.	Kerrata ohjeet, mallintaa ensimmäisen tehtävän tekemistä.
Antaa sanallisia ohjeita.	Kirjoittaa ohjeet taululle. Selittää tai toistaa ohjeiden hankalimmat kohdat.
Tarkistaa ison ryhmän kanssa asian ymmärtämisen.	Tarkistaa pienen ryhmän kanssa asian ymmärtämisen.
Kiertelee luokassa ja tarjoaa tarvittaessa yksilöllistä tukea ja ohjausta.	Opettaa koko luokkaa.
Valmistautuu puolikkaan luokan kanssa väittelytehtävään.	Valmistautuu luokan toisen puolikkaan kanssa väittelytehtävään.
Opettaa koko luokkaa.	Kiertelee luokassa, auttaa oppilaita keskittymään ja pitää yllä työrauhaa.
Tekee viime hetken valmisteluja oppitunnille, esim. ottaa kopioita.	Tarkastaa oppilaiden kotitehtäviä. Opettaa oppilaille opiskelutekniikoita.
Kertaa jo opittua pienen ryhmän kanssa.	Valvoo, kun iso ryhmä tekee harjoitustehtäviä.
Valvoo hiljaista lukemista.	Lukee hiljaa ääneen pienelle ryhmälle, kyselee tekstistä ennakoivia kysymyksiä.
Lukee koekysymykset ääneen ryhmälle oppilaita.	Valvoo muiden oppilaiden hiljaista kokeen tekemistä.
Suunnittelee oppitunnin suuret linjat (tavoitteet, sisällöt jne.).	Suunnittelee oppitunnin aktiviteettien soveltamisen tukea tarvitseville oppilaille sopiviksi.
Ohjaa työskentelyä toimintapisteissä.	Ohjaa työskentelyä toimintapisteissä.
Selittää uuden käsitteen.	Esittää tai mallintaa uuden käsitteen, kysyy tarkentavia kysymyksiä.
Mukauttaa tunnin sisältöä hitaammille oppijoille sopivaksi.	Mukauttaa tunnin sisältöä nopeille oppijoille sopivaksi.

Kummi16 (NMI)

Lähteet

- Kokko, Marjut. 2021. Kohti uudenlaista opettajuutta: yhteisopettajuus edistämässä opettajien yhteistyötä ja inklusiota kouluissa. (väitöskirja) <http://jultika.oulu.fi/Record/isbn978-952-62-3143-3>
- Malinen Olli-Pekka & Palmu, lines (toim.) 2017. Kummi 16. Tavoitteena yhteisopettajuus - näkökulmia ja toimintamalleja onnistuneeseen yhdessä opettamiseen. Niilo Mäki Instituutti.
- Mäki-Havulinna, Johanna. 2018. Opettajan merkitys tukea tarvitsevan oppilaan koulupäivässä. (väitöskirja) <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/103307/978-952-03-0737-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Paju, Birgit. 2021. An expanded conceptual and pedagogical model of inclusive collaborative teaching activities. (väitöskirja) <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/326432>
- Sirkko, Riikka. 2020. Opettajat ammatillisina toimijoina inklusiota edistämässä. (väitöskirja) <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526227337.pdf>
- Takala, M., Äikäs, A. & Lakkala, S. (toim.) 2020. Mahdoton inklusio? Tunnista haasteet ja mahdollisuudet. PS-Kustannus.